مقاله تحقیقاتی

نقش معنویت در انضباط ظاهری و انضباط معنوی کارکنان نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران

محمد رضا شاهمرادی[1]، *یاسر شیخوبسی[2]

چکیده

مقدمه: در دهه‌های اخیر توجه به پیامدها و نتایج معنویت در بین کارکنان سازمان‌ها از جمله سازمان‌های نظامی افزایش یافته است. از جمله حوزه‌های تأثیرگذار بالا بودن معنویت، افزایش انضباط ظاهری و معنوی کارکنان می‌باشد.

هدف: این پژوهش با هدف بررسی نقش معنویت در انضباط معنوی کارکنان نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران انجام پذیرفته است.

مواد و روش‌ها: روش تحقیق در این پژوهش پیمایشی و حجم نمونه پژوهش شامل تعداد ۳۹۰ نفر از کارکنان نیروهای مسلح می‌باشد که به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه بندی شده انتخاب شده‌اند. این پژوهش در سال ۱۳۹۴ انجام پذیرفته و برای اندازه‌گیری معنویت کارکنان از مقیاس پایدمونت استفاده شده است. همچنین از پرسشنامه محقق ساخته برای گردآوری اطلاعات استفاده شده و به منظور تعیین اعتبار از اعتبار صوری و به منظور سنجش پایایی از ضریب آلفای کرونباخ و بازآزمایی استفاده و جهت آزمون فرضیه‌ها از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی کندال و اسپیرمن و رگرسیون چند متغیره استفاده گردیده است.

یافته‌ها: نتایج آزمون‌های آماری نشان داد بین معنویت و انضباط ظاهری (t=۴/۳۹۵ و P<۰/۰۵) و معنویت و انضباط معنوی (t= ۵/۴۶۵ و P<۰/۰۱) کارکنان نیروهای مسلح رابطه معناداری وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج رگرسیون همزمان انضباط ظاهری و معنوی بر روی متغیر معنویت نشان می‌دهد که مؤلفه وحدت به صورت معنی‌داری پیش بینی کننده انضباط ظاهری کارکنان نیروهای مسلح و مؤلفه پیوند معنوی به صورت معنی‌داری پیش بینی کننده انضباط معنوی کارکنان می‌باشد.

کلمات کلیدی: انضباط، انضباط ظاهری، معنوی معنویت.

مجله علوم مراقبتی نظامی ■ سال سوم ■ شماره ۳ ■ پاییز ۱۳۹۵ ■ شماره مسلسل ۹ ■ صفحات ۱۴۹-۱۵۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۴/۲۷
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۸/۸
تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۹/۱۷

مقدمه

معنویت (Spirituality) را می‌توان تجلی درونی دین‌داری محسوب نمود (۱). به یقین هرچه معنویت انسان بیشتر و قوی‌تر باشد، خلاقیت و ابتکار، عدالت فکری و روحی، عدالت اخلاقی و اجتماعی و عدالت او در عرصه‌ی حکومت بیشتر خواهد بود (۲). هر ظاهری را باطنی و هر صورت را معنایی است؛ انضباط معنوی (Spiritual discipline) روح و جان انضباط نظامی (Military discipline) است و رابطه این دو همانند پوست و مغز و روح و جسم است که با یکدیگر همبستگی و پیوستگی دارند. متون دینی هم به رعایت و حفظِ هر دو جنبه ظاهر و باطن تأکید دارد (۳). معنویت در کار در برگیرنده مفهومی از احساس تمامیت، پیوستگی در کار و درک ارزش‌های عمیق در کار است (۴). سطوح مختلف معنویت

۱ـ دانشجوی دکتری تخصصی مطالعات و تحقیقات زنان، ایران، تهران، دانشگاه ادیان و مذاهب قم.
۲ـ دانشجوی دکتری تخصصی بررسی مسائل اجتماعی ایران (پژوهشگری)، مربی، دانشگاه علوم پزشکی آجا، دانشکده پیراپزشکی، گروه اپیدمیولوژی و بهداشت (*نویسنده مسئول).
آدرس الکترونیک: vaisi.yaser1360@yahoo.com

[Downloaded from mcs.ajaums.ac.ir on 2026-11-27]

[DOI: 10.18869/acadpub.mcs.3.3.149]

در محیط کار (مشتمل بر سه سطحِ فردی، گروهی و سازمانی) می‌باشد: عناوین مبسوط این سه سطح عبارتند از: معنادار بودن کار (سطح فردی)، داشتن احساس مشترک (سطح گروهی) و سازگار بودن با ارزش‌ها و مأموریت سازمانی (سطح سازمانی) (۵). تحقیقاتی که در دو دهه اخیر در مورد معنویت در کار انجام شده مزایای متعددی را برای این امر برشمرده‌اند که از این میان می‌توان شهود و خلاقیت، صداقت و اعتماد، خودشکوفایی فردی و تعهد را از جمله مهم‌ترین مزایای تشویق معنویت در سازمان محسوب کرد (۶). سازمان‌های نظامی (Military Organizations) زمانی مقتدر و مستحکم هستند که پشتوانه معنوی و اخلاقی مقررات و آیین‌نامه را احیا و تقویت نماید و هنجارهای دینی را در جان کارکنان نهادینه سازد (۷). امام خمینی (ره) معتقد بودند که: «آن کس که جهات معنوی خودش را تقویت کرد، آن کس در جهات طبیعی هم قوی می‌شود» (۸). همچنین تقویت فرمان‌پذیری سربازان از مافوق، همواره یکی از چالش‌های پیش روی محیط‌های نظامی بوده است. شاید مدیریت بر مبنای احترام و محبت به زیردستان (که از مهم‌ترین شاخصه‌های معنویت سازمانی می‌باشند) پاسخ مناسبی به این چالش باشد (۹). شهید مطهری در این باره می‌گوید: علاقه و محبت زمامدار عامل بزرگی برای ثبات و ادامه حیات حکومت است و تا عامل محبت نباشد رهبر نمی‌تواند و یا بسیار دشوار است که اجتماعی را رهبری کند و مردم را افرادی منضبط و قانونی تربیت کند ولو اینکه عدالت و مساوات را در آن اجتماع برقرار کند (۱۰). در تمامی سازمان‌ها از جمله سازمان‌های نظامی، چگونگی رعایت نظم و انضباط در اشکال گوناگون آن از مسائل مهم و قابل توجه می‌باشد. بررسی عوامل مؤثر بر برقراری نظم و انضباط و یافتن حوزه‌های تأثیرگذار بر آنان می‌تواند کمک شایانی به مدیران و مسئولین سازمانی نماید تا هر چه بیشتر به منظور نیل به اهداف بلندمدت و کوتاه مدت سازمانی گام بردارند. یکی از عوامل تأثیرگذار بر انضباط (معنوی و ظاهری) در سازمان‌ها و به ویژه سازمان‌های نظامی که قابل بررسی علمی به عنوان یک مسئله بسیار مهم می‌باشد، معنویت است. منظور از معنویت در سازمان‌های نظامی در این مقاله ارزش‌های والای اسلامی و انسانی است که با موفقیت مأموریت‌های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ارتباط نزدیک دارد (۱۱). انضباط معنوی عبارت است از «انجام فرایض دینی به صورت مداوم و بر اساس اصول اسلامی و دارا بودن ایمان، توکل، تقوا، شجاعت، صبر، صداقت، ولایتمداری، ایثار، وفای به عهد، اطاعت پذیری عاشقانه، اخلاص در انجام امور» (۸). همچنین انضباط ظاهری (Discipline appearance) عبارت است از «حفظ احترامات و آراستگی ظاهری بر اساس دستورالعمل‌های مصوب، دقت در اجرای قوانین، مقررات و پیروی کامل از دستورات سلسله مراتب» (۲). هر سازمانی که کارکنان آن از انضباط ظاهری و انضباط معنوی برخوردار باشد می‌تواند بر اساس اتکا به نیروهای انسانی قانون مدار و با اخلاص خود در رسیدن به اهداف از پیش تعیین شده سازمانی موفق باشد. دارا بودن نظم و انضباط سازمانی که بخش عمده‌ای از آن انضباط (ظاهری و معنوی) کارکنان می‌باشد به ویژه در سازمان‌های نظامی که نظم و رعایت قوانین و مقررات بسیار با اهمیت است عاملی بسیار حیاتی و مهم بوده که شناخت عوامل تأثیرگذار بر انضباط ظاهری و معنوی کارکنان دارای ضرورت فراوانی است (۱۲). در این پژوهش دو هدف زیر مطرح می‌باشند: ۱- بررسی نقش معنویت در انضباط ظاهری کارکنان نیروهای مسلح ۲- بررسی نقش معنویت در انضباط معنوی کارکنان نیروهای مسلح.

مواد و روش‌ها

این مطالعه یک پژوهش کمی بوده و با استفاده از روش پیمایشی (Survey) انجام پذیرفته است و با توجه به ابزارهای مورد استفاده و عنوان پژوهش در بررسی ارتباط سازه‌های معنویت و مؤلفه‌های آن با انضباط ظاهری و معنوی کارکنان نیروهای مسلح، نوع پژوهش کاربردی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش را کلیه کارکنان پایور نیروهای مسلح در سال ۱۳۹۴ (حدود ۵۰۰ هزار نفر) تشکیل داده است. در این پژوهش برای تعیین حجم نمونه، ابتدا پیش نمونه‌گیری از جامعه آماری به تعداد ۳۰ نفر انجام شد و با توجه به میزان انحراف معیار این پیش نمونه که به مقدار ۰/۷۲ به دست آمد و با توجه حجم جامعه آمار، بر اساس فرمول تعیین حجم نمونه کوکران (Cochran)، حجم نمونه به شرح زیر به تعداد ۳۸۴ نفر مشخص گردید.

$$n=\frac{Nt^{2}pq}{Nd^{2}+t^{2}pq}=\frac{۵۰۰۰۰۰\times۳/۸۴\times۰/۵\times۰/۵}{۵۰۰۰۰۰\times۰/۰۰۲۵+۳/۸۴\times۰/۵\times۰/۵}=۳۸۳/۷۰$$

[Downloaded from mcs.ajaums.ac.ir on 2026-11-27]

[DOI: 10.18869/acadpub.mcs.3.3.149]

۳۸۴= حجم نمونه :n

(۱/۹۶)^{۲} = ضریب اطمینان: $t^{۲}$

۰/۵ = احتمال وجود صفت: p

۰/۵ = احتمال وجود صفت: q

۰/۰۰۲۵=(۰/۰۲۵)^{۲} = دقت احتمالی مطلوب: d۲

۵۰۰۰۰۰ نفر= جامعه آماری: N

روش نمونه‌گیری در این پژوهش تصادفی طبقه بندی شده می‌باشد که بر این اساس خصیصه طبقه‌ای نیرو قرار گرفته و نیروهای مسلح به ۴ طبقه (ارتش ج.ا.ا- سپاه پاسداران- وزارت دفاع و نیروی انتظامی) تقسیم شده که در داخل هر طبقه نیز مجدداً طبقه‌بندی صورت گرفته است و در نهایت نمونه‌ها انتخاب گردیده‌اند. به منظور گردآوری اطلاعات به صورت کامل تعداد ۳۹۰ پرسشنامه توزیع گردید که از این تعداد ۳۸۲ پرسشنامه دریافت شد و مبنای تحلیل قرار گرفت. به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی ضمن اخذ رضایت کتبی و شفاهی از پاسخگویان و با ذکر محرمانه بودن اطلاعات دریافتی، از پرسیدن نام و نام خانوادگی و مشخصات فردی در پرسشنامه خودداری گردید. پرسشنامه مورد استفاده از دو بخش، سؤالات عمومی و سؤالات اختصاصی تشکیل شده بود. در بخش سؤالات عمومی، سؤالاتی در مورد ویژگی‌های کارکنان ن.م شامل درجه/ رتبه، مدرک تحصیلی و سنوات خدمتی مطرح شده بود. بخش اختصاصی پرسشنامه شامل ۳۸ گویه بود که به دو بخش اصلی (سؤالات در خصوص متغیرهای انضباط ظاهری و انضباط معنوی و سؤالات در خصوص معنویت) تقسیم شده بود. بخش اول سؤالات اختصاصی شامل ۱۸ گویه است و متغیرهای انضباط ظاهری و انضباط معنوی را اندازه‌گیری می‌کند که سؤالات بر اساس شاخص‌های آنان به صورت محقق ساخته طراحی گردیده بود. در بخش دوم برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز در خصوص متغیر معنویت از مقیاس سنجش تعالی معنوی (Spiritual transcendence Scale) استفاده گردید. این مقیاس شامل ۲۴ گویه می‌باشد و توسط پایدمونت (Piedmont) در سال ۱۹۹۹ به منظور سنجش مؤلفه‌های معنویت در تمامی مذاهب ساخته شده است. مؤلفه‌های این مقیاس عبارتند از: کامروایی معنوی: احساس لذت و خرسندی که ناشی از مواجهه‌ی شخص با یک وجود متعالی است (مثلاً به واسطه‌ی نیایش‌ها و مراقبت‌های روحی در درون خودم احساس قدرت و آرامش می‌کنم)؛ وحدت و یکپارچگی: باور به ماهیت متحد کننده‌ی زندگی (به عنوان مثال: احساس می‌کنم تمامی انسان‌ها در سطحی بالاتر از جهان مادی، در یک ارتباط مشترک سهیم هستند) و پیوند معنوی؛ باور به اینکه فرد بخشی از حقیقت انسانی بزرگتری است که از بین نسل‌ها و گروه‌ها عبور می‌کند (به عنوان مثال: درباره کسانی که بعد از من پا به این دنیا می‌گذارند نگران هستم). در مقابل هر گویه طیف پنج گزینه‌ای (لیکرت) از نمره یک برای «کاملاً مخالفم» تا پنج برای «کاملاً موافقم» در نظر گرفته شده است. به منظور سنجش اعتبار پرسشنامه از اعتبار صوری استفاده شده است. در بررسی اعتبار صوری ابتدا پرسشنامه به تعدادی از صاحبنظران مربوطه از جمله برخی از اساتید دانشگاه دافوس آجا و امام حسین (ع) داده شده و از آنان در مورد هر سؤال و در خصوص ارزیابی اهداف تحقیق نظرخواهی گردید و با اصلاحات جزئی پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفت. همچنین به منظور سنجش پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ و باز آزمایی و برای تعیین روایی از روش تحلیل عاملی استفاده گردید. نتایج پایایی آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های (زیر مقیاس‌ها) متغیرهای انضباط ظاهری و معنوی کارکنان نیروهای مسلح ۰/۷۴ بود و ضریب باز آزمایی نیز برابر ۰/۷۴ محاسبه گردید. ضریب آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های مقیاس معنویت (پایدمونت) شامل وحدت، کامروایی معنوی و پیوند معنوی به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۷۶ و ۰/۷۴ و در کل مقیاس برابر ۰/۸۱ بود. ضریب بازآزمایی نیز برای زیر مقیاس‌های مذکور به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۸۳ و ۰/۸۹ و برای کل آزمون برابر ۰/۸۱ بود. همچنین فاصله بین دو بار اجرای آزمون جهت محاسبه ضریب بازآزمایی دو هفته بوده است. نتایج تحلیل عاملی به روش شاخص‌های اصلی برای متغیر معنویت و با چرخش واریماکس مؤید عوامل مذکور بود. گویه‌های ۳، ۱۲، ۱۴ و ۲۱ به دلیل بار عاملی پایین از عوامل استخراجی حذف شدند. شاخص KMO برابر ۰/۸۲ و مقدار حاصل از آزمون کرویت بارتلت نیز برابر ۱۸۲۵ می‌باشد که نشان دهنده تأیید عوامل می‌باشد.

یافته‌ها

مطابق با جدول شماره ۱ رابطه بین معنویت و انضباط ظاهری

[Downloaded from mcs.ajaums.ac.ir on 2026-11-27]

[DOI: 10.18869/acadpub.mcs.3.3.149]

جدول ۱- نتایج مربوط به آزمون‌های آماری

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	ضریب همبستگی (r)	سطح معناداری (P)
معنویت	انضباط ظاهری	۰/۴۵۷	۰/۰۰۱
	انضباط معنوی	۰/۵۷۸	۰/۰۰۲

کارکنان معنی‌دار می‌باشد (t=۴/۳۹۵ و P <۰/۰۰۵) و رابطه بین معنویت و انضباط معنوی کارکنان نیز معنی‌دار می‌باشد (t=۵/۴۶۵ و P <۰/۰۰۱).

در جدول شماره ۲ نیز روابط چند گانه متغیرهای تحقیق از طریق رگرسیون چند متغیره (به شیوه همزمان) ارائه شده است. همانگونه که یافته‌های جدول ۲ نشان می‌دهد، عامل پیوند معنوی و وحدت به صورت مثبت و معنی‌داری پیش بینی کننده انضباط ظاهری می‌باشند. عامل وحدت در مقایسه با پیوند معنوی، پیش بینی کننده قوی‌تر انضباط ظاهری می‌باشد. این دو عامل در مجموع ۲۳ درصد انضباط ظاهری را تبیین می‌کنند و عامل پیوند معنوی و کامروایی معنوی به صورت مثبت و معنی‌داری پیش بینی کننده انضباط معنوی می‌باشند. عامل پیوند معنوی در مقایسه با کامروایی معنوی، پیش بینی کننده قوی‌تر انضباط معنوی می‌باشد. این دو عامل در مجموع ۳۶ درصد انضباط معنوی را تبیین می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش به ترتیب سؤالات مطرح شده نشان داد که اولاً رابطه مثبت و معناداری بین معنویت و هر سه مؤلفه آن با انضباط ظاهری و معنوی کارکنان نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران برقرار می‌باشد؛ و این نتیجه همسو با نتیجه تحقیق حسن شیداییان که در آن معنی‌داری رابطه مؤلفه‌های معنویت با انضباط کارکنان در سازمان‌ها تأیید شده، می‌باشد (۱۳). ثانیاً مؤلفه‌ی وحدت در مقایسه با مؤلفه پیوند معنوی پیش بینی کننده‌ی قوی‌تر انضباط ظاهری کارکنان می‌باشد و مؤلفه کامروایی معنوی قادر نمی‌باشد انضباط ظاهری را به طور معناداری پیش بینی کند و همچنین مؤلفه پیوند معنوی در مقایسه با مؤلفه کامروایی معنوی پیش بینی کننده قوی‌تر انضباط معنوی کارکنان می‌باشد. همچنین بر اساس نتایج پژوهش نقش معنویت در انضباط معنوی بیشتر از انضباط ظاهری کارکنان نیروهای مسلح می‌باشد. این نتیجه همسو با تحقیق حمزه ملک ثابت بوده که در آن تأثیرگذاری معنویت بر انضباط معنوی بیشتر از تأثیرگذاری آن بر انضباط ظاهری در بین کارکنان دولتی سازمان‌ها می‌باشد (۱۴). همچنین اگر کشور ایران را به مثابه سازمانی بزرگ در نظر بگیریم و چالش‌های پیش روی آن در تمام سال‌های بعد از انقلاب را به مثابه تهدیدات محیطی بنگریم، بی شک مهم‌ترین عاملی که تعهد مردم و فداکاری آن‌ها در راستای اهداف این سازمان را موجب شده، معنویت آن‌ها بوده است. مسلماً دست‌یابی به انگیزه‌های عمیق‌تر زندگی (کسب رضای خداوند متعال) باعث خلق حماسه‌های بی‌نظیر دفاع مقدس گردید. در تبیین نتایج پژوهش می‌توان گفت: باورهای معنوی هدف زندگی را برای فرد روشن می‌کنند و مایه تسلی در شرایط

جدول ۲- رگرسیون چند متغیره

متغیر ملاک	متغیر پیش بین (مؤلفه‌های معنویت)	R	R۲	ضریب رگرسیون (ß)	ضریب استاندارد رگرسیون (B)	سطح معنی‌داری (sig)
انضباط ظاهری	پیوند معنوی	۰/۴۸	۰/۲۳	۰/۴۸	۰/۲۲	۰/۰۲
	کامروایی معنوی			۰/۱۵	۰/۱۲	۰/۱۳
	وحدت			۰/۶۶	۰/۲۹	۰/۰۰۱
انضباط معنوی	پیوند معنوی	۰/۶۰	۰/۳۶	۰/۵۷	۰/۳۱	۰/۰۰۲
	کامروایی معنوی			۰/۵۰	۰/۲۸	۰/۰۰۳
	وحدت			۰/۱۷	۰/۱۳	۰/۱۱

[Downloaded from mcs.ajaums.ac.ir on 2026-11-27]

[DOI: 10.18869/acadpub.mcs.3.3.149]

دردناک و تهدید کننده هستند. از این دیدگاه فرد زمانی که با نیروی بزرگتری در ارتباط است و اهداف و ارزش‌های والاتری دارد، دارای عملکرد بهتری به خصوص در حوزه رعایت انضباط ظاهری و معنوی است. یکی دیگر از پیامدهای معنوی بودن، احساس قدرت و آرامش درونی بیشتر است. در شرایط دشوار، معنویت ممکن است تنها منبع دست یافتن به آرامش یا پذیرش موقعیت باشد. مارکوئن (Marcoen) معنویت را به عنوان پناهگاه آخر تعریف می‌کند (۱۵). نتایج تحقیق در خصوص تأثیر معنویت بر انضباط معنوی مطابق با نتایج تحقیق مک سوی (Mc Soy) می‌باشد. وی در بررسی تأثیر معنویت بر انضباط معنوی در محیط کار به این نتیجه دست یافته که معنویت رابطه مستقیم و مثبتی با انضباط معنوی داشته و بر آن تأثیرگذار است (۱۶). میتروف و دنتون (Mitroff & Denton) معتقدند «هیچ سازمانی نمی‌تواند برای مدتی طولانی، بدون معنویت زنده بماند» (۱۷) و سازمان‌های نظامی نیز از این قاعده مستثنی نیستند. با وجود معنویت در بین کارکنان نیروهای مسلح کشور نه تنها در راستای برقراری نظم و انضباط به خصوص در حوزه ظاهری و ایجاد انضباط معنوی موفق خواهیم بود بلکه موفقیت نیروها در فعالیت‌هایش نیز قابل پیش بینی می‌باشد. همچنین در کنار آموزش‌های علمی و دوره‌ها و آموزش‌های نظامی، کارکنان باید به سرچشمه معنویت و اعتقادات دینی متصل باشند تا هیچ گاه در راه رسیدن به اهداف والای نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران تحت زعامت مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا ناامیدی به خود راه نداده و همواره مدیران و فرماندهان نیروهای مسلح به گونه‌ای برنامه‌ریزی کنند که سلحشوران نظام اسلامی تحت هر شرایطی اقتدار معنوی خود را حفظ کنند. همچنین در دورانی که ارتش دنیاگرایی با سلاح ابتذال و اباحه گری، بنیان اعتقادی و معنوی را مورد شبیخون قرار داده است، حفظ معنویت و انضباط معنوی اساسی‌ترین مأموریت فرماندهان نیروهای مسلح است. در جنگ‌های آینده، ابتکار عمل با نیروهای مسلحی خواهد بود که دارای انگیزه‌های قوی دینی و معنوی باشند و فن‌آوری نظامی و تکنولوژی تسلیحاتی را در خدمت انضباط معنوی به کار گیرند و همچنین یکی از مهمترین ویژگی‌های یک رزمنده یعنی انضباط ظاهری نیز توسط کارکنان رعایت گردد. بالا بودن معنویت کارکنان که بر اساس نتایج این پژوهش منجر به دارا بودن انضباط معنوی و ظاهری کارکنان می‌گردد باعث می‌شود که مأموریت‌های کاری را عبادت تلقی نموده و اطاعت‌پذیری آنان از مسئولان در بالاترین حد ممکن قرار گیرد. همچنین در بین کارکنان، آرامش روحی، نشاط و امید به آینده، صداقت، همدلی، برادری، ایجاد فضای محبت، احترام متقابل و رعایت حقوق دیگران نیز ایجاد گردد.

همچنین افزایش تسلط بر هواهای نفسانی و تقویت اراده و کاهش تخلفات اداری و سازمانی از سوی نیروها نیز از دیگر آثار معنویت می‌باشد. از آثار مدیریتی و سازمانی می‌توان به ایجاد صمیمت برادرانه بین مسئول و نیروها- دقت در تصمیم‌گیری‌ها و توجه به بازتاب اخلاقی معنوی آن- بهره‌وری بهینه از فرصت‌های شغلی و مدیریتی- تحول‌آفرینی در سازمان و قابل پیش بینی بودن نتایج و برنامه‌های ابلاغی اشاره کرد (۲). همچنین از آثار دفاعی و نظامی معنویت می‌توان به ایجاد قدرت بازدارندگی از تهاجم دشمن (دشمنان معمولاً از رویارویی با نیروهای مسلح با انگیزه قوی ایمانی خودداری می‌کنند) و تأثیرگذاری اقتدار معنوی و سیاسی نظامی در معادلات منطقه از نظر نظامی و همچنین خنثی سازی طرح‌ها و برنامه‌های جنگ روانی دشمن اشاره کرد (۱۰).

با توجه به نتایج این پژوهش پیشنهاد می‌شود مسئولان و سایر دست اندرکاران در جهت تعیین شاخصه‌های دقیق از انضباط و ابلاغ و توجیه مدیران و فرماندهان و کارکنان و ارتقاء فضای دینی و مذهبی ملی، به نحوی که کلیه کارکنان در رعایت مبانی انضباطی احساس تکلیف کنند، تلاش نمایند. همچنین به فرماندهان و مسئولان نیروهای مسلح پیشنهاد می‌گردد به منظور بالا بردن انضباط ظاهری کارکنان در راستای رعایت قوانین و مقررات نیروهای مسلح و افزایش توانایی کارکنان در انجام مأموریت‌های محوله نسبت به برنامه‌ریزی دقیق به منظور ارتقاء سطح معنوی کارکنان اقدام نمایند.

تشکر و قدردانی

در پایان نویسندگان مراتب سپاس و قدردانی خود را نسبت به کلیه پاسخگویان به پرسشنامه‌ها در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران که در جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز همکاری نمودند، ابراز می‌دارند. این مقاله برگرفته از طرح تحقیقاتی انجام شده توسط

[Downloaded from mcs.ajaums.ac.ir on 2026-11-27]

[DOI: 10.18869/acadpub.mcs.3.3.149]

نویسندگان در سال ۱۳۹۴ در اداره عقیدتی سیاسی ستاد ارتش به شماره تصویب ۱۵-۴۳۷۵/۱ بوده و با حمایت دفتر تحقیق و پژوهش اداره عقیدتی سیاسی ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران انجام پذیرفته است.

References

1- Mohamadyanfar M. Study Variables Influence The Behavior Of Military Personnel With An Approach To Spirituality. 2nd ed. Tehran: Publishing Noven; 2005.
2- Azmmodeh N. [Relationship between religious orientation and happiness stubbornly Shahid Beheshti university]. Tehran: Publishing Rahean; 2004.
3- Allport G, Roos M. Personal religious orientatalon and perjudice. 2nd ed. Alava: wilkendy; 2009.
4- Conner K, Davidson G. Devolopement of a new scale: the conner daviodson reselenece. deprersion andanxiety. sovadino: Conove; 2003.
5- Neal A, Bennett R. Description and measurement. 1st ed. Salvader: Sisvan; 2007.
6- Krishnakumar E. The holy spirit questionerre. Avalibie from rosemed school of Biola university. 3rd ed. New Dehli Amanya; 1994.
7- Ataey M. [The impact of organizational culture on the effectiveness of Razi institute. 2nd ed. Tehran: Tarbiat Modarres University; 2004.
8- Moghimi S. [Organization and management]. 2nd ed. Tehran: Termeh Publishinf; 2001.
9- Alvani S. [Metaphors for organizational knowledge]. 1st ed. Tehran: Zaim Publishing; 1998.
10- Motahary M. [Revival of islamic thought]. Tehran: Zaim Publishing; 2004.
11- Kamrani F. [The role of labor discipline in military research firm productivity]. 1st ed. Tehran: Publishing and consultation of associate professor; 2001.
12- Cicchetti d. [The constract of resilience: a critical evaluation for world]. Tehran: Ava Publishing; 2000.
13- Shaidaiean H. [The role of spirituality and spiritual discipline their appearance in organizations]. 3rd ed. Tehran: Ava Publishing; 2003.
14- Malek Sabet H. [The study of spirituality among government experts and its impact on employees› discipline]. 2nd ed. Tehran: Publishing Strategic Management; 2011.
15- Marcoen A. Spirituality and ethnic entrepreneurship in Sweden, aut university, auck land,new Zealand, 2010. Available from: www. meraldinsight.com.
16- Mc Soy R. [The holy spirit questionerre. Avalibie from rosemed school of biola universitym]. 2nd ed. Tehran: Publishing Jame Shenasan; 2009.
17- Mitroff J, Denton A. [Dose spirituality repercent the sixth factor of personality]. J Personal. 2009;6 (2): 88-9.

[Downloaded from mcs.ajaums.ac.ir on 2026-11-27]

[DOI: 10.18869/acadpub.mcs.3.3.149]

The Role of Spirituality on the Apparent Discipline and Spiritual Discipline of Staff of the Iranian Armed Forces

Shahmoradi. MR[1], *Shaikhvaisi. Y[2]

Abstract

Introduction: In the recent decades interest in the consequences of spirituality among the staff of military organizations has increased; this involves areas affected by high levels of spirituality, increase physical and spiritual discipline employees. This study examined the role of spirituality on physical and spiritual discipline of staff of the armed forces of the Islamic Republic of Iran has accepted.

Objective: This study aimed to examine the role of spirituality in the spiritual discipline of staff of the armed forces of the Islamic Republic of Iran.

Materials and Methods: This study was a survey and the sample size consisted of 390 employees of the armed forces that were selected by stratified random sampling method. The research was carried out during year 2015 and was used to measure spirituality of employees, using the Piedmont scale. In order to assess the reliability of the questionnaire Cronbach›s alpha coefficient and test retest methods were used, and to test the hypotheses, Kendall and Spearman correlation coefficient and multivariate regression were used.

Results: The results indicated a significant relationship between variables of spirituality and physical and spiritual discipline of the armed forces personnel and confirmed both hypotheses (influence of spirituality on physical discipline and spirituality).

Discussion and Conclusion: The test results between spirituality and physical discipline (t=4/395 & P< 0/05) and spirituality and spiritual discipline (t=5/465 & P< 0/01) of armed forces personnel and research hypothesis was confirmed by both parties.

Keywords: Discipline Appearance, Spirituality, Spiritual Discipline.

[Downloaded from mcs.ajaums.ac.ir on 2026-11-27]

[DOI: 10.18869/acadpub.mcs.3.3.149]

Shahmoradi MR, Shaikhvaisi Y. The Role of Spirituality on the Apparent Discipline and Spiritual Discipline of Staff of the Iranian Armed Forces. Military Caring Sciences. 2016; 3 (3). 149-155.
Submission: 17/7/2016 Accepted data: 29/10/2016 Published: 7/12/2016

1- PhD Student for Women›s Studies, Instructor, Iran, Tehran, Qom University of Religions and Denominations
2- (*Corresponding author) PhD Student Social Issues Researcher, Instructor, AJA University of Medical Sciences, Faculty of Medicine, Epidemiology and Public Health Department. Email: vaisi.yaser1360@yahoo.com